

του Μιχαήλ Χούλη, Θεολόγου

Κάθε πράξη του ανθρώπου χαρακτηρίζεται είτε ηθική είτε ανήθικη. Ουδέτερες πράξεις δεν υπάρχουν. Κάθε ενέργειά μας είτε αποτελεί αξία είτε αποτελεί απαξία. Στον Χριστιανισμό και την Εκκλησία όλα κρίνονται με βάση τον τέλειο ευαγγελικό νόμο. Το πολίτευμα της Εκκλησίας είναι δημοκρατικό, και καλύτερα θα λέγαμε Χριστοκεντρικό. Δεν ισχύει στην Εκκλησία σε όλες τις περιπτώσεις το «ό,τι θέλει ο λαός», αλλά κυρίως το «ό,τι θέλει ο Θεός για το λαό», διότι ο γνώμονας και το κριτήριο είναι οι εντολές του Χριστού, που οδηγούν στην πραγματική ψυχοσωματική ελευθερία. Τα πάντα εννοείται πως έχουν να κάνουν με την ελεύθερη βούληση του ανθρώπου, όπως εκφράζεται σε όλους τους τομείς της ζωής. Επομένως τόσο η πολιτική (και οι πολιτικοί), όσο και το εμπόριο, η καλλιτεχνία, η οικονομία, η επιστήμη, οι διαπροσωπικές σχέσεις, αξιολογούνται με βάση την αγαπητική προσφορά, την ανιδιοτελή αντιμετώπιση των ανθρωπίνων προβλημάτων, την κοινωνική θετική ανάπτυξη και καταξίωση, την έλλειψη ιδιοτέλειας απέναντι στο σύνολο, και όχι την εγωιστική εκμετάλλευση θέσεων, ικανοτήτων, γνωριμιών για να απολαύσουν και μόνο κάποιοι χρήματα, καλοπέραση, δόξα, να έχουν τα «μέσα» της εξουσίας κ.α.

Μια από τις έξι αξιολογικές ροπές της ψυχής, σύμφωνα με τον μεγάλο παιδαγωγό και φιλόσοφο Εδουάρδο Σπράνγκερ (1882-1969), είναι και εκείνη της κοινωνικότητας και κατά συνέπεια και πολιτικής ζωής (οι άλλες εγγενείς ροπές είναι: θρησκευτικότητα, ηθικότητα, επιστημοσύνη, καλλιτεχνία και οικονομικότητα). Η κοινωνία, η πολιτεία, το κράτος είναι προσπάθειες, αρχής γενομένης από τα πανάρχαια χρόνια, οργάνωσης των ανθρώπων για να ζήσουν καλύτερα, να συνεταιριστούν αρμονικότερα και να προστατέψουν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους. Η κάθε δημοκρατική πολιτεία έχει ως στόχο την υγιή ανάπτυξη της κοινωνίας δια των θεσμοθετημένων οργανισμών, και αυτό περιλαμβάνει την ζωή, ασφάλεια, τιμή, υγεία και περιουσία των πολιτών, τα οποία οφείλουν να σέβονται τόσο οι άρχοντες όσο και οι αρχόμενοι. Μόνιμη σκέψη και ενέργειες των πιστών πρέπει να είναι ο εκχριστιανισμός της κοινωνίας και της πολιτικής ζωής, αφού αυτό σημαίνει την, δια της ελευθέρως θελήσεως των πολιτών, επικράτηση και θετική λειτουργία της αγάπης, ειρήνης, ισότητας, δικαιοσύνης, εκλογών, διοίκησης κ.α.

Η κρατική πολιτική δεν ταυτίζεται συνήθως με τα διάφορα κόμματα, που εκπροσωπούνται στη βουλή δια των βουλευτών τους και εκφράζουν συγκεκριμένες πολιτικές κατευθύνσεις, θέσεις και απόψεις για την υγιή διακυβέρνηση της χώρας. Χρέος όλων των κομμάτων πρέπει να είναι όχι η κατάληψη και μόνο των θέσεων από τους 'ημετέρους' κάθε φορά, αλλά η εξύψωση της κοινωνίας και η θεραπεία ουσιαδών καθημερινών ζητημάτων, όχι η παγίωση των αρνητικών καταστάσεων και η αλλαγή μόνο σε νέο «αφεντικό» για το λαό. Η αλήθεια, ελευθερία και ισότητα να πρυτανεύουν στο νου και τις κινήσεις μας. Η Εκκλησία αποδέχεται τον κοινοβουλευτικό χαρακτήρα της δημοκρατίας και κρατάει ενωτική στάση απέναντι στα κόμματα. Άλλωστε η διδασκαλία της τονίζει την ανάγκη υπεύθυνης ζωής και δημιουργικών συνειδητήσεων, ενώ αποδοκιμάζει κάθε ξεπεσμό του ανθρώπου σε χρησιμοθηρικό εργαλείο, αν αυτό φανεί πως επιδιώκουν τα άνομα συμφέροντα

ορισμένων.

Η χριστιανική ηθική προτρέπει προς τον σεβασμό και την υπακοή των ανθρώπων στην Πολιτεία, μόνο όταν η τελευταία νομοθετεί σύμφωνα με τις ευαγγελικές αλήθειες και προς το συμφέρον των πολιτών. Γνωστή είναι η φράση του Κυρίου: «Δώστε στον αυτοκράτορα ό,τι ανήκει στον αυτοκράτορα, και στο Θεό ό,τι ανήκει στο Θεό» (Μθ. 22,21). Όπως και του αποστόλου Παύλου οι φράσεις: «Κάθε άνθρωπος οφείλει να υποτάσσεται στις ανώτερες εξουσίες Αυτές οι εξουσίες που υπάρχουν έχουν τεθεί από τον Θεό... Θέλεις να μην φοβάσαι την εξουσία; Κάνε το καλό, και θα σε επαινέσει η εξουσία, γιατί είναι στην υπηρεσία του Θεού για το καλό σου» (βλ. Ρωμ. 13, 1-7). Αυτό σημαίνει, σε τελευταία ανάλυση, ότι η χειρότερη εξουσία είναι καλύτερη από την αναρχία. Όταν όμως η πολιτεία δεν υπηρετεί το λαό, και φτάσει να νομοθετήσει εναντίον του θείου νόμου, εκεί που δεν σέβεται τα δικαιώματα του λαού και απαγορεύει την ελευθερία της έκφρασης κ.λπ., τότε οι χριστιανοί δεν οφείλουν να υπακούσουν, αλλά να εφαρμόσουν την υπόδειξη του απ. Πέτρου και των υπολοίπων αποστόλων: «Πιο πολύ πρέπει να υπακούμε στο Θεό παρά στους ανθρώπους» (Πράξ. 5, 29). Και αυτό έπραξαν εξάλλου οι άγιοι όλων των εποχών. Την περίοδο μάλιστα της Εικονομαχίας (8ος και 9ος αι.), όταν η κρατική εξουσία πολέμησε τις βυζαντινές εικόνες και το μοναχισμό, η Εκκλησία (κληρικοί και λαϊκοί) αντιστάθηκε σθεναρά.

Η αλήθεια είναι ότι όλες οι υγιείς συνειδήσεις ενδιαφέρονται θετικά για την αρμονική συνεργασία Εκκλησίας και Πολιτείας, που δεν μπορούν φυσικά να δρουν αντιθετικά, αφού σε πολύ μεγάλο ποσοστό στη χώρα μας οι άνθρωποι: Είναι θρησκευόμενοι που ταυτόχρονα έχουν και εξασκούν και την πολιτική τους βούληση, είναι πολίτες του ελληνικού κράτους, απαιτούν ισονομία, και συμμετέχουν στα κοινά. Γι' αυτό και η αρμονική συνεργασία των δύο αυτών μεγάλων μεγεθών που αφορούν στην καθημερινή μας ζωή, η λεγόμενη συναλληλία, αρμόζει, δείχνει αλληλοσεβασμό, και ισχύει σε δημοκρατικά καθεστώτα. Βέβαια, κυρίως στη Δύση και στο μεσαίωνα, εφαρμόστηκαν ανεπιτυχή καθεστώτα, όπως ο λεγόμενος 'Παπο-καισαρισμός' και το αντίθετό του, ο 'Καισαρο-παπισμός'. Στην πρώτη περίπτωση πραγματοποιήθηκε στο παρελθόν επιβολή της Εκκλησίας στην Πολιτεία, ενώ στην δεύτερη περίπτωση μιλάμε για επιβολή του κράτους στην Εκκλησία.

Στην Ελλάδα, δεχόμαστε φυσικά την ανεξαρτησία των δύο αυτών κύριων θεσμών, Εκκλησίας και Πολιτείας (δεν συγχέονται οι ρόλοι τους), ενώ η πνευματική, αλλά και στην πράξη συνεργασία τους προς όφελος και ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών, θεωρείται όχι μόνο απαραίτητη αλλά και επιβεβλημένη. Η Εκκλησία θεωρεί το κράτος δώρο Θεού, δεν ταυτίζεται όμως με κανένα κόμμα, διότι: (α) είναι Θεόδοτος οργανισμός και όχι κοσμικό σύστημα, (β) κανένα κόμμα δεν μπορεί να εφαρμόσει 100% την χριστιανική διδασκαλία, και (γ) αγκαλιάζει τους πάντες, τους οποίους θεωρεί παιδιά της η Εκκλησία χωρίς να προβαίνει σε διακρίσεις. Μέσα σ' αυτήν εξάλλου βρίσκουν παρηγοριά και ελπίδα όλοι οι άνθρωποι, ανεξαρτήτου ιδεολογίας, εθνικότητας, χρώματος κ.λπ.

Τέλος, η διδασκαλία της Εκκλησίας δεν έχει να κάνει με αυστηρούς κανόνες και τυπικές διατάξεις, που αστυνομεύουν και δυσκολεύουν τη ζωή, παρά με την απλή

προτροπή του αποστόλου των εθνών Παύλου: «Προσέξτε να ζείτε με τρόπο αντάξιο του ευαγγελίου του Χριστού» (Φιλιπ. 1,27), καθώς και με το ωραίο σύνθημα που ακουγόταν ανάμεσα στους πρώτους χριστιανούς: «Χριστός ηγείσθω εν πάσι», ήτοι ο Θεάνθρωπος Ιησούς να κυβερνά τη ζωή μας. Η οδός επομένως της τελειότητας, της Θ. Λειτουργίας, της δικαιοσύνης και της αγάπης να χαρακτηρίζει τα βήματά μας (βλ. αρχιμ. Δανιήλ Αεράκη, 'Μαθητές Εκείνου', Αθ. 1984 – Νικ. Νευράκη, 'Χριστιανισμός και Θρησκευματα', Αθ. 1999 – Δημ. Πετριλιώτη, Θρησκευτικά Β' Λυκείου, εκδ. Σαββάλας, Αθ. 1998).

Εικόνα: www.amen.gr